

Rijksoverheid

~~Departementaal Vertrouwelijk~~

DOC201013D

Wekelijks maatschappelijk beeld COVID-19

Week 42

Disclaimer: dit document is opgesteld door DSC-19. De indicatoren en duiding in dit document zijn indicatief, het betreft geen wetenschappelijk onderbouwing.

Aandachtspunten uit de media (12-10) (1/2)

- Volgens de media neemt de druk op het kabinet toe om strengere maatregelen in te stellen, zoals een mondkapjesplicht. Naast pleidooien van burgemeesters, politie en horeca daartoe, laten ook verschillende peilingen zien dat Nederlanders strengere maatregelen willen, zoals een mondkapjesplicht in openbare ruimte. Een grote meerderheid vindt de huidige regels rondom mondkapjes onduidelijk.
- Burgemeesters worstelen met de handhaving van de coronamaatregelen en vooral met het 'dringende mondkapjesadvies'. Een deel van het Veiligheidsberaad ziet liever een verplichting; dat zou helderder zijn en beter te handhaven. Zij worden daarin gesteund door politiebond ANPV.
- Aandacht voor de Coronawet: 'zelden' was de Kamer het zo eens, aldus de media. Nu de kritiek van de oppositie is meegenomen, tonen eerdere criticasters zich tevreden. Het tot stand komen van de wet krijgt veel aandacht: de eerste versie werd kritisch ontvangen. Volgens de media is het daarmee gecreëerde wantrouwen nog niet weg.
- Dagelijkse aandacht voor ziekenhuizen die reguliere zorg afschalen door groeiende aantal opgenomen coronapatiënten. Het leidt tot de vraag of de huidige maatregelen wel voldoende zijn.
- Nederlanders met een migratieachtergrond worden volgens onder meer CBS en diverse ziekenhuizen harder getroffen door corona. Dit speelt vooral in grote steden en komt doordat vaker onderliggende gezondheidsproblemen spelen, veelal sprake is van slecht geventileerde woningen en mensen door hun cultuur dicht op elkaar leven.
- De testcapaciteit van laboratoria is sneller toegenomen dan verwacht. GGD's schalen op om daar gebruik van te maken. Kritiek klinkt ook: de GGD's kregen eerder nog van VWS te horen dat zij moesten stoppen met opschalen. Het zou doen twijfelen aan de planning en coördinatie van het testen.

Aandachtspunten uit de media (12-10) (2/2)

- Positieve berichten over de coronasneltests; een doorbraak voor het testbeleid, met snel afnemende wachttijden als gevolg. De eerste resultaten met de tests zouden volgens de media 'zeer bemoedigend' zijn en het mogelijk maken om het testbeleid te optimaliseren. Toch zouden er risico's zijn: de tests zijn minder precies.
- De tweede golf werkt door in de economie: ondernemers kampen met onzekerheid over maatregelen en de duur daarvan. Dat tast de investeringen aan. Economen vragen om perspectief: welke maatregelen gelden onder welke omstandigheden? Ondanks de crisis gaan nog relatief weinig bedrijven failliet, aldus de Kamer van Koophandel.

1. Naleving en draagvlak

- Het aantal coronameldingen t.o.v. het totale aantal meldingen tot en met 27 september is toegenomen tot 40%. Er is een toename in het aantal meldingen omtrent zieke werknemer aanwezig op de werkvloer.
- Grootste gedeelte zorg zijn feestjes/ bijeenkomsten in privé sferen;
- Het effect van de aangescherpte overheidsmaatregelen (o.a. mbt thuiswerken) is terug te zien in het OV gebruik. Na maandag is er t.o.v. vorige week op alle dagen een daling te zien die varieert van 5% - 12%.
- De drukte over de dag is over de hele linie gedaald. In de ochtend- en avondspits is deze daling het grootst.

Zie slides 8-12 voor nadere toelichting

2. Maatschappelijke gevolgen

- In de laatste monitor kwetsbare groepen (lot-c) was een stijgende trend gerapporteerd rond **suicides**. Vooralsnog zet de trend niet door. Afgelopen vrijdag heeft 113 namens betrokken partijen gecommuniceerd dat er **geen stijging** zichtbaar is.

Zie slides 13-14 voor nadere toelichting

3. Economische gevolgen

- Het economisch herstel hangt sterk samen met de ontwikkeling van de pandemie en is daardoor onzeker. Hoe verder het aantal besmettingen oploopt, hoe waarschijnlijker een meer pessimistische economisch scenario wordt.
- Hoewel de eerste realisatiecijfers meevallen ten opzichte van de negatieve verwachtingen, is de economische schade ongekend groot. Het blijft de grootste jaarlijkse krimp ooit. Een deel van de schade is permanent.
- De werkloosheid groeit tot nu toe minder dan verondersteld in de raming van het CPB, maar de vooruitzichten zijn somber.
- Eurostat meldt dat de economie van de eurozone in het tweede kwartaal een krimp heeft vertoond van 12,1% in vergelijking met het eerste kwartaal. De onderlinge verschillen zijn fors; -10% in Duitsland tot -18,5% in Spanje.

Zie slides 15-20 voor nadere toelichting

4. Gebruik noodregelingen

- De uitstaande belastingschuld daalt licht sinds begin oktober. Het aantal debiteuren is grotendeels stabiel. Tot 1 oktober kon uitstel van betaling worden aangevraagd, verlenging kan t/m 31 december.
- Voor de NOW-2 zijn inmiddels 63 duizend toekenningen en voor TVL 26,5 duizend.

Zie slides 21-24 voor nadere toelichting

5. Opvallende ontwikkelingen buitenland

- In België versnelt de groei in het aantal nieuwe besmettingen. Vanaf 9/10 gelden aanvullende landelijke maatregelen voor de duur van 1 maand. O.a. het aantal personen met wie nauw sociaal contact mag worden onderhouden gaat naar 3 personen, cafes om 23 u dicht en max 4 personen aan tafel. Vanaf 8/10 gelden aanvullende lokale maatregelen in Brussels Hoofdstedelijk Gewest: cafés sluiten, restaurants blijven open, alcoholgebruik in publieke ruimte en voedselconsumptie op markten verboden. Er is een zogeheten "Coronacommissaris" aangesteld die de samenwerking tussen de federale overheid en de deelstaten moet versterken en de "barometer" - de langetermijnstrategie o.b.v. aan kleurcodes gekoppelde lokale maatregelen - verder moet uitwerken.
- In Duitsland geldt vanaf 9 oktober in de meeste deelstaten een zogenaamd 'Beherbergungsverbot': reizigers uit binnenlandse risicogebieden mogen in de meeste deelstaten niet meer overnachten. In Berlijn gelden van 10/10 t/m 31/10 aangescherpte maatregelen. Winkels zoals supermarkten en avondverkoop en alle restaurants, cafés en bars moeten sluiten van 23.00 tot 6.00 uur. Tankstations mogen alleen geen alcohol aanbieden. Van 23.00 tot 6.00 uur mogen buiten slechts vijf personen uit verschillende huishoudens of personen uit twee huishoudens samen op stap gaan. Slechts maximaal tien in plaats van 25 personen mogen deelnemen aan privé-vieringen in gesloten ruimten.
- In Italië zijn de meeste besmettingen terug te voeren op lokale besmettingen (binnen familiekringen), teruggekeerde vakantiegangers (vnl. uit Sardinië) en jongeren. Op 15 oktober nieuwe maatregelen voor openbare leven. Sinds 8 oktober is een generieke mondkapjesplicht in heel Italië in openbare binnenruimtes en buiten.

Bron: wekelijks overzicht nctv uitvraag ervaringen en ontwikkelingen in geselecteerde landen: BEL DEN DUI FRA ITA LUX OOS SPA VK ZWE ZWI In deze uitvraag staan de vragen die leven bij de Crisiscoördinator, MinVWS, MinJ&V en het RIVM

Zie ook slides 25 - 27

Rijksoverheid

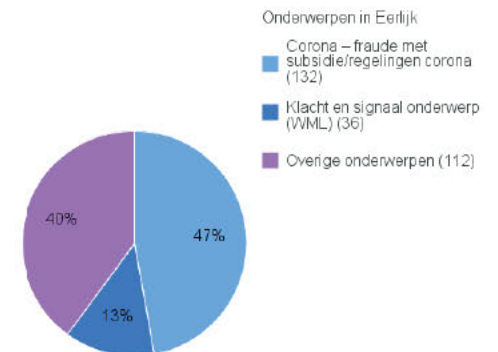
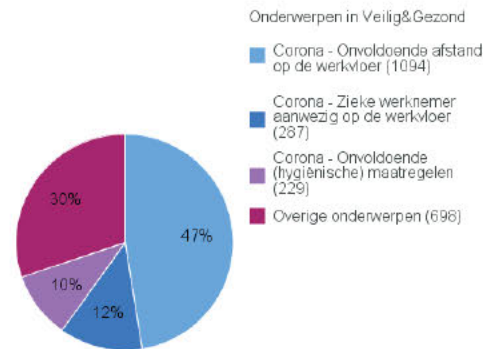
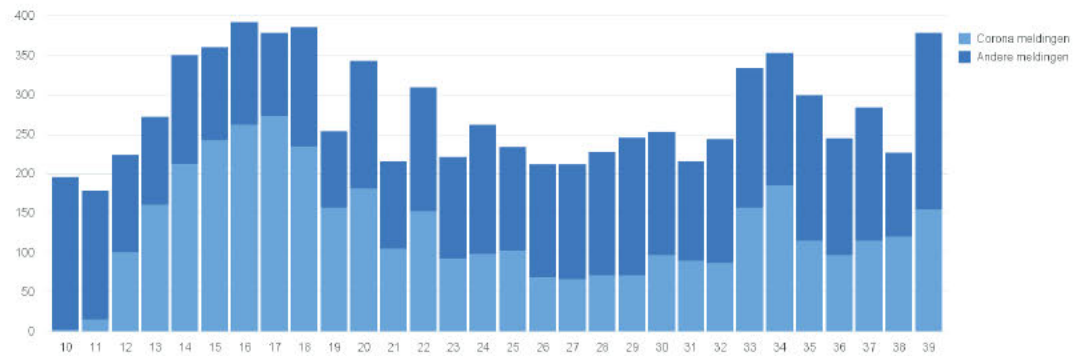
Dashboard PSC-19

12-10-2020

Naleving

- Het aantal coronameldingen t.o.v. het totale aantal meldingen tot en met 27 september is toegenomen tot 40%.
- Er is een toename in het aantal meldingen omtrent *zieke werknemer aanwezig op de werkvloer*.
- Een aantal voorbeelden van onderwerpen die onder overig vallen bij het domein Gezond en Veilig is:
 - Onvoldoende of ongeschikte persoonlijke beschermingsmiddelen (6%)
 - Thuiswerken is niet toegestaan terwijl de werkzaamheden het wel toelaten.
- Een aantal voorbeelden van onderwerpen die onder overig vallen bij het domein Eerlijk Werk is:
 - Werkgever wijzigt loon en/of werkuren zonder toestemming
 - Loon of vakantietoeslag wordt niet uitbetaald

Nalevingsmonitor veiligheidsregio's LOT-C (1/2)

Toelichting beeld naleving 9 t/m 11 oktober

- Grootste gedeelte zorg zijn feestjes/ bijeenkomsten in privé sferen;
- Meldingen van overlast en illegale/ privé feestjes.
- Vooral na 22.00 uur wanneer men zich op straat naar (illegale) feestjes, jeugdketen en/of thuis beweegt.
- Handhaven in privéomgeving is lastig.
- Uit de horeca ontstaat een overwegend positief beeld;
- Horeca ondernemers doen hun uiterste best om goed volgens de richtlijnen te werken.
- Bij de horecalocaties waar is ingegrepen, ging het met name om teveel bezoekers en/of na 22.00 uur nog geopend waren.
- Sportverenigingen hielden zich goed aan de richtlijnen;
- Veel media-aandacht voor demonstraties in Utrecht en Haaglanden (Den Haag).
- Extra handhaving en controles door Politie en gemeenten:
 - In de meeste gevallen werd goed gehoor gegeven aan afgegeven waarschuwingen.
 - Enkele regio's geven aan dat handhavers regelmatig weerstand ervaren.

Nalevingsmonitor veiligheidsregio's LOT-C (2/2)

LOT-C Nalevingsmonitor

Legenda	
	niet geleverd
	goed
	redelijk
	slecht

Groningen
 Fryslân
 Drenthe
 IJsselland
 Twente
 Noord- en Oost-Gelderland
 Gelderland-Midden
 Gelderland-Zuid
 Utrecht
 Noord-Holland-Noord
 Zaanstreek-Waterland
 Kennemerland
 Amsterdam-Amstelland
 Gooi en Vechtstreek
 Haaglanden
 Hollands Midden
 Rotterdam-Rijnmond
 Zuid-Holland-Zuid
 Zeeland
 Midden- en West-Brabant
 Brabant-Noord
 Brabant-Zuidoost
 Limburg-Noord
 Zuid-Limburg
 Flevoland

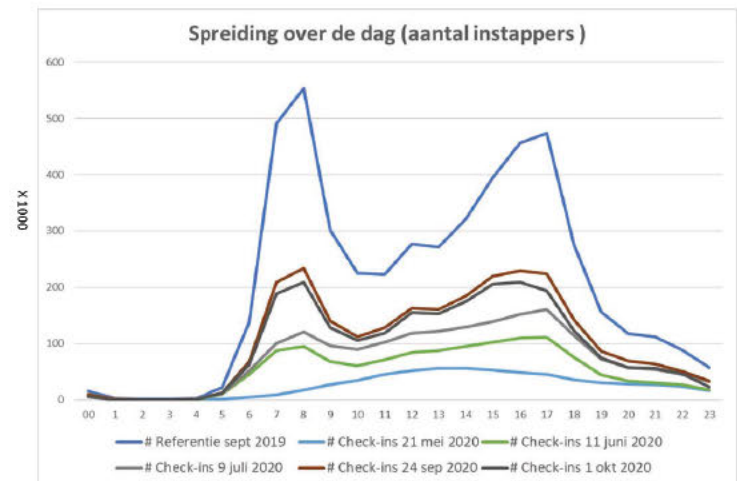
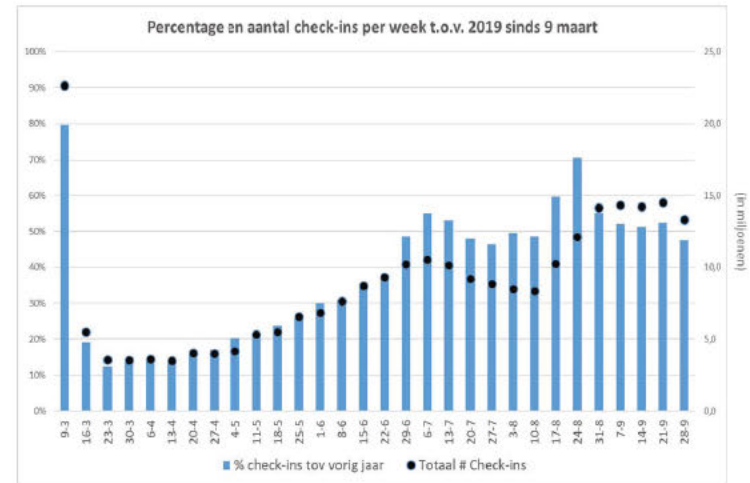
9 t/m 11 oktober	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
In hoeverre worden de landelijke richtlijnen in de regio nageleefd?																									
In hoeverre zijn de richtlijnen binnen de regio te handhaven?																									

Personenmobiliteit (1/2)

Openbaar vervoer

- Het OV-gebruik (aantal check-ins) was in week 40 gelijk aan circa 48% van het niveau in dezelfde periode in 2019. T.o.v. week 39 is het aantal check-ins met 9% afgenomen.
- Het effect van de aangescherpte overheidsmaatregelen (o.a. mbt thuiswerken) is terug te zien in het OV gebruik. Na maandag is er t.o.v. vorige week op alle dagen een daling te zien die varieert van 5% - 12%.
- De grootste daling zit in het gebruik van de trein en de metro. Dit komt naar verwachting door een daling in woon-werkreizen wat grote doelgroepen zijn in de trein en metro.
- De drukte over de dag is over de hele linie gedaald. In de ochtend- en avondspits is deze daling het grootst.
- Sinds 1 juli worden incidenteel knelpunten waargenomen.

Personenmobiliteit (2/2)

Wegverkeer

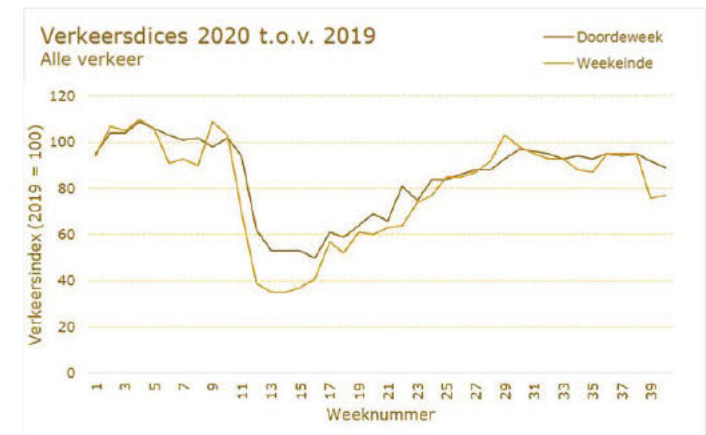
- Het gebruik van het hoofdwegennet was afgelopen weken lager dan in 2019. Het gebruik lag op werkdagen rond de 89% ten opzichte van het niveau van 2019 (gemeten in intensiteiten).
- Over de maand september is de hoeveelheid vertraging 60% lager dan in 2019.

Fietsen en lopen

- Het aantal fiets- en loopverplaatsingen fluctueert. In week 40 waren er iets minder fiets- en loopverplaatsingen dan begin maart. De afgelegde afstand per verplaatsing met de fiets en te voet was groter dan begin maart.

Personenmobiliteit naar motief

- Het aantal verplaatsingen voor werk nam in week 40 af naar 72% van het niveau van begin maart. Het aantal verplaatsingen voor onderwijs is stabiel, en lag in week 40 op 89% van het niveau van begin maart.
- Zowel voor onderwijs als werk wordt de laatste weken relatief gezien minder gebruikgemaakt van het OV en meer gefietst ten opzichte van voor de coronacrisis.

Zorgen over een mogelijke toename in suïcides zijn aanleiding geweest om in maart de Commissie Actuele Nederlandse Suïcideregistratie op te richten, die inzicht heeft in de wekelijkse en maandelijkse ontwikkelingen.

Over de periode tot en met september 2020 constateren de commissieleden Registratienetwerk Forensische Geneeskunde, Nationale Politie, ProRail, NS, IGJ, de Nederlandse ggz, initiatiefgroep Zero Suicide, FARR, Supranet GGZ, vakgroep Forensische Geneeskunde GGD GHOR NL, LOT-C, landelijk netwerk ziekenhuizen en 113 Zelfmoordpreventie geen toename van het totaal aantal suïcides in Nederland.¹

De Commissie roept op alert te blijven en oog te hebben voor mensen met wie het mogelijk niet goed gaat. Vraag naar gedachten aan zelfdoding. Daarmee kan je het verschil maken. Leer dit gesprek te voeren met de gratis online training op www.vraagmaar.nl. Praten over zelfmoordgedachten kan anoniem: chat via www.113.nl, bel 113 of bel gratis 0800-0113.

De Commissie zal suïcides in Nederland blijven monitoren om een mogelijk toenemende trend zo vroeg mogelijk te kunnen signaleren.

Bron: 113 (<https://www.113.nl/actueel/geen-toename-suïcides-sinds-start-van-de-coronacrisis-nederland>)

Onderwerp	Toelichting
Bijstand	<u>Divosa Benchmark Werk & Inkomen</u>: Na een aantal maanden van stijging, is het aantal aanvragen voor bijstand in augustus gedaald. Dit zorgt zelfs voor een hogere uitstroom dan instroom in augustus. Dit is een seizoens-effect dat elkaar jaar terugkeert, omdat mensen uitstromen naar het onderwijs. De uitstroom naar werk en de uitstroom vanwege handhaving is na de eerste coronaklappen weer aangetrokken sinds juni, maar ligt nog onder het niveau van vorig jaar. Naar verwachting zal het aantal jongeren in de bijstand komende maanden (opnieuw) stijgen, aangezien de jongeren die in het begin van de crisis de WW instroomden de maximale WW-duur van de WW het snelst zullen bereiken.
Ongelijkheid	Het CPB wijst er via de MEV op dat verschillende maartregelen die tijdens de coronacrisis zijn genomen de ongelijkheid vergroten. Te denken valt aan het sluiten van de scholen: "thuisonderwijs is een stuk lastiger voor wie klein behuist is, minder (digitale) leermiddelen en lager opgeleide ouders heeft". Ook de noodmaatregelen zijn debet aan het vergroten van de ongelijkheid op de arbeidsmarkt, aangezien ze zijn geënt op de huidige scheve situatie op de arbeidsmarkt: de ruimhartige NOW beschermt vaste contracten, terwijl zelfstandigen terugvallen op minimumniveau en flexwerkers kortstondig de TOFA hebben kunnen gebruiken.
Kwaliteit van leven	Uit de Sociale Staat van Nederland (SCP) blijkt dat de verschillen in leefsituatie en levenstevredenheid tussen groepen stabiel zijn. Wel is de leefsituatie van mensen met een laag inkomen en lage opleiding al jaren slechter. Verschillen zijn te verklaren door hulpbronnen (met name opleiding en inkomen) en basale digitale vaardigheden. Een groot, divers en actief sociaal netwerk kan bescherming bieden. Naar verwachting verslechtert de kwaliteit van leven en worden verschillen tussen groepen groter door de coronacrisis. Mensen met veel regie op hun leven zullen minder gevolgen ervaren en sneller terugveren. Mensen met weinig regie en weinig hulpbronnen worden juist harder getroffen (bv mensen die er financieel op achteruit zijn gegaan). Deze groep ervaart ook meer eenzaamheid.

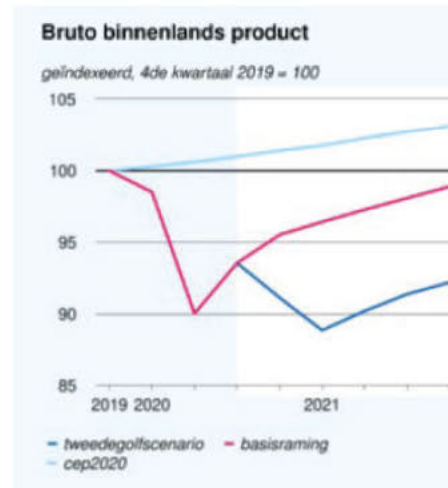

3.1 Ramingen: stevige economische krimp

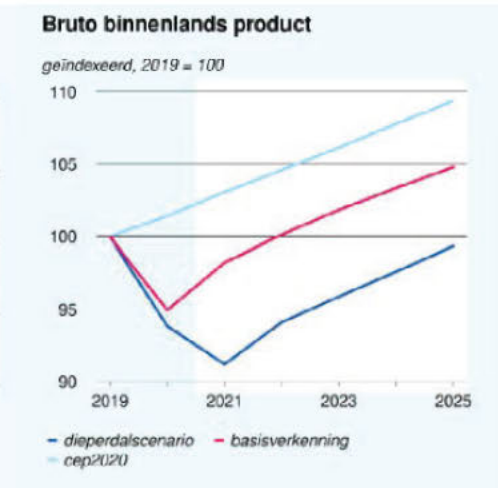
- Ondanks het herstel vanaf het derde kwartaal is de **verwachting dat de Nederlandse economie een stevige krimp staat te wachten in 2020 en dat de werkloosheid fors zal oplopen.**
- **CPB basisraming:** een krimp van -5,0% in 2020, en een gedeeltelijk herstel in 2021 met 3,5% groei. De werkloosheid loopt flink op; tot 4,3% in 2020 en 5,9% in 2021.
- **Het herstel is zeer onzeker.** Als het aantal besmettingen blijft toenemen zal de verwachting meer opschuiven richting het pessimistische scenario.
- **De schade is deels permanent.** De coronauitbraak leidt tot een 4% lager bbp-niveau in 2025. Hierdoor verslechtert de houdbaarheid tot -3% bbp.

12-10-2020

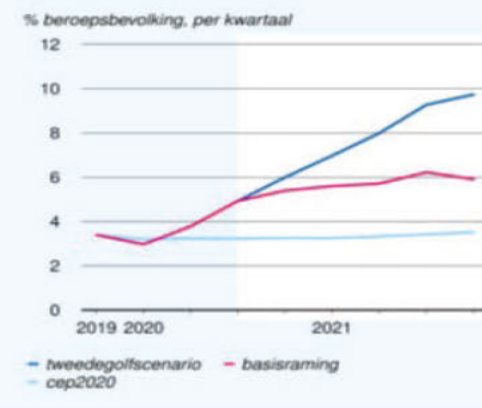
MEV 2020-2021

MLT 2021-2025

Werkloosheid

3. Economische gevolgen NL

3.2 Realisaties: Vertrouwensindicatoren en arbeidsmarkt in het rood, herstel fin. markten, vervoer en pintransacties

Indicator	2-mrt	9-mrt	16-mrt	23-mrt	30-mrt	6-apr	13-apr	20-apr	27-apr	4-mei	11-mei	18-mei	25-mei	1-jun	8-jun	15-jun	22-jun	29-jun	6-jul	13-jul	20-jul	27-jul	3-aug	10-aug	17-aug	24-aug	31-aug	7-sep	14-sep	21-sep	28-sep	5-okt	
Lockdown index (Oxford)	1	32	67	74	79	80	80	80	80	80	69	69	69	63	63	59	59	45	40	40	40	40	40	40	46	47	47	47	47	44	56	58	
Mutatie belastingschuld, € mln					177	300	300	500	500	500	150	1050	600	2300	2120	587	1375	7	731	-355	1969	598	-583	-1077	666	976	-243	-1371	-1013	44	531		
Mutatie lening en kredietruimte							3		0.8		4		1		2.2		1.8		1.8			2.8		1.7									
Consumentenvertrouwen			-2				-22		-27		-31		-29		-27		-26		-26				-29									-28	
Producentenvertrouwen			0					-29				-25				-15.1				-8.7					-5.4							-4.8	
Electriciteitsverbruik (j-o-j%)	-3%	-8%	-8%	-11%	-11%	-13%	-11%	-11%	-11%	-14%	-5%	-7%	-3%	-7%	2%	0%	-4%	-4%	-6%	-2%	-6%	-1%	2%	14%	6%								
Aantal pintransacties, miljoen	104	105	92	81	81	88	79	95	89	91	88	94	101	98	101	104	110	105		451					440								
Advertentieuitgaven (j-o-j%)	3%	1%	-15%	-36%	-39%	-39%	-35%	-29%	-27%	-38%	-27%	-28%	-20%	-24%	-24%	-13%	-12%	-1%	-11%	1%	6%	-1%	-5%	0	5%	-8%	-7%	-1%	-4%	-2%	1%		
Nieuwe inschrijvingen KvK		6,175	4,028	4,805	4,481	4,363	3,389	4,322	4,085	4,905	5,743	4,211	5,273	5,394	6,039	5,323	7,332	7,705	6,012	5,735	5,149	5,550	5,162	4,788	5,291	6,086	6,029	5,697	5,367	6,815	6,201		
Wereldhandel, volume (m-o-m%)																																	
Failissemten (gem. 3 weken)	74	75	75	64	63	73	79	91	86	83	76	78	85	78	70	72	59	61	53	62	53	48	45	53	47	48	40	44	47				
Aantal werkenden			9,040					8,880			8,856					8,901					8,905					8,909							
Aantal werklozen			273					314			330					404					419				426								
AEX (weekgemiddelde)	557	484	404	475	471	500	491	509	527	505	512	531	528	561	565	565	564	564	565	575	565	564	560	562	564	566	553	543	551	554	550	559	
Internationale volatiliteitsindex	37	58	75	63	53	45	40	42	34	33	32	29	28	26	32	34	33	31	28	29	25	25	24	23	23	23	28	30	26	28	27	27	

Bron: Belastingdienst, Betaalvereniging Nederland, CBS, CBOE, Entso-e, ING, Kamer van Koophandel, Nielsen, Oxford University en UWW
12-10-2020

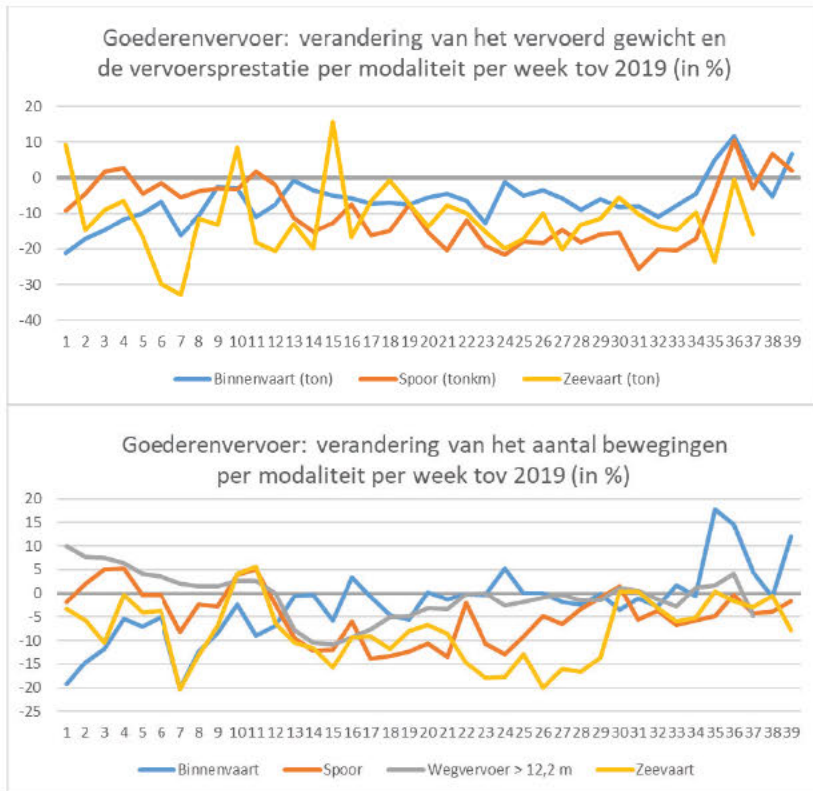

Toelichting kleurentabel

- Deze specifieke crisis brengt verschillende schokken teweeg met elk een verschillend effect en dynamiek:
 - **Vertrouwen:** is na corona snel fors gedaald en blijft **laag en negatief**. De stemming onder consumenten is in september nauwelijks veranderd. In september waren industriële ondernemers voor de vijfde maand op rij minder negatief.
 - **Faillissementen:** deze zijn de laatste weken **opvallend laag**. In de eerste 38 weken van 2020 zijn 2.511 bedrijven en instellingen failliet verklaard. Dat zijn er 241 minder dan in dezelfde periode van 2019.
 - **Liquiditeit:** Het niveau van de uitgestelde belastingen daalt de laatste 2 weken licht, doordat bedrijven weer aflossen. De gebruikte leen- en kredietruimte bij banken neemt nog steeds toe.
 - **Pintransacties:** consumenten hebben in het begin extra gespaard en pinnen inmiddels weer ongeveer net zoveel.
 - **Arbeidsmarkt:** De arbeidsmarkt reageert doorgaans **met een vertraging op de crisis**. Al duidelijk zichtbaar is de daling in het aantal werkte uren, piek in werkloosheid zal nog komen. Dat kan mogelijk structurele schade aanbrengen aan de economie.
 - **Financiële markten:** hebben waarschijnlijk deels al een crisis **ingeprijsd** en profiteren daarnaast van de forse monetaire verruiming van centrale banken. Indien de beurzen wereldwijd instorten, kan de recessie worden verzwaard. Tot nu toe is daarvoor nog geen aanwijzing.

Goederenvervoer: vervoerd gewicht/vervoersprestatie en bewegingen

Data: CBS (de data zijn gecorrigeerd voor feestdagen)

Binnenvaart (week 39)

- Het vervoerd gewicht in totaal ligt 7% onder het niveau van 2019
- In week 39 lag het vervoerd gewicht 6,7% boven het niveau van 2019

Spoor (week 39)

- Het vervoerd gewicht in totaal ligt 10% onder het niveau van 2019
- In week 39 lag het vervoerd gewicht 2% boven het niveau van 2019

Zeevaart (week 37)

- Het vervoerd gewicht in totaal ligt 11 % onder het niveau van 2019
- In week 37 lag het vervoerd gewicht 16% onder het niveau van 2019

Wegvervoer (week 37)

- Het aantal bewegingen in week 37 ligt 5% onder het niveau van 2019

3.5 Arbeidsmarkt

Het aantal **werkenden groeit in augustus beperkt en blijft daarmee relatief stabiel**. De werkzame beroepsbevolking stijgt met 4 duizend naar 8.909 duizend mensen.

Tegelijkertijd neemt het aantal werklozen toe (rechts). Er **bieden meer mensen zich aan op de arbeidsmarkt** (de niet-beroepsbevolking neemt af).

De **werkloosheid stijgt met 7 duizend beperkt** en bedraagt nu 426 duizend mensen. De stijging komt vooral omdat mensen weer op zoek gaan naar werk. In het verleden kwam de stijging vooral vanwege baanverlies.

Het werkloosheidspercentage stijgt met 0,1% punt tot 4,6%, dat is minder dan verondersteld in de MEV. Om de raming van 4,9% aan het einde van het derde kwartaal bij te benen moet de werkloosheid in september met 0,3% stijgen.

Het aantal **WW-uitkeringen daalt met ongeveer 3%** tot 292 duizend.

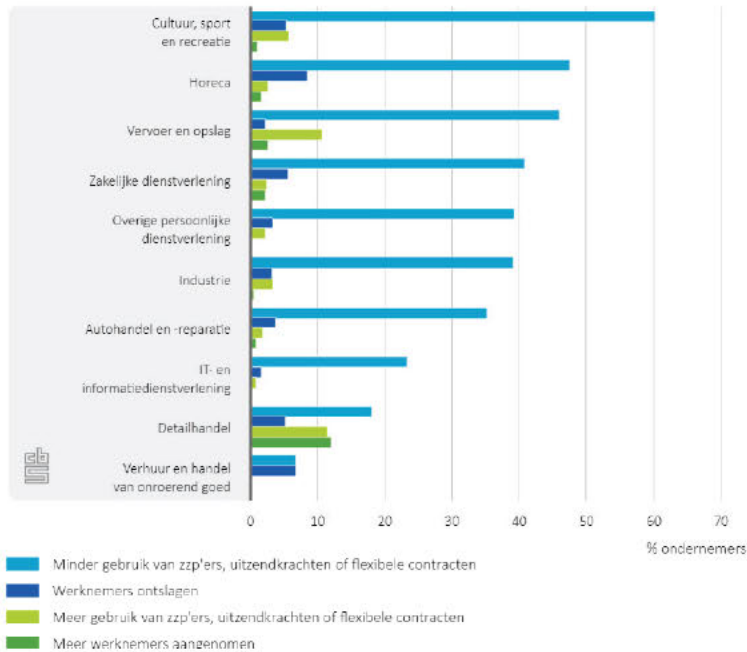
Deze daling wordt vooral gedreven door de nog altijd hoge uitstroom van 15-25 jarigen (veelal bereiken van de maximale duur) en de beperktere nieuwe instroom van deze groep.

Arbeidsmarkt – Sommige sectoren / groepen hard geraakt

Aanpassing personeelsbestand vooral via flexibele schil:

- De meeste ondernemers gaven in september aan dat hun vraag naar flexibele krachten is afgenomen (lichtblauwe balk).
- Ontslag vanwege de coronacrisis kwam tot september in de meeste sectoren relatief beperkt voor. Bron: [CBS](#)

Ook flexwerkers en jongeren hard geraakt:

- Vooral personen met een tijdelijk, uitzend- en oproepcontract stromen sinds maart in de WW. De instroom piekte in april en nam in mei weer af. Zie figuur hieronder. Bron: [UWV](#)
- Jongeren hebben vaker een flexcontract en werken vaak in de hard geraakte sectoren. Bron: [UWV](#)

De crisis raakt sommige sectoren harder dan andere:

- Het aantal banen nam in het tweede kwartaal af met 322 duizend (-3%). De sterkst getroffen sectoren zijn:
 - Uitzendbureaus (-130 dzd)
 - Handel, vervoer en horeca (-123 dzd)
 - Zakelijke dienstverlening (-28 dzd)

Bron: [CBS](#)

Gebruik huidige noodmaatregelen

Maatregelen	Totaal Aantal	Toelichting
NOW3 (Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid)		<u>Vanaf 16 november kunnen werkgevers een aanvraag doen voor de NOW3.</u>
Tozo (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers)	<u>T/m 3 september:</u> <u>103.000 aanvragen Tozo 2</u>	SZW schat het gebruik van de Tozo aan de hand van een steekproef onder 150 gemeenten. De Tozo1 komt naar schatting uit op 374.000 aanvragen. Zie de aantallen voor de Tozo2 links.
TVL (Tegemoetkoming Vaste Lasten MKB)	<u>T/m 12 oktober:</u> <u>37.311 aanvragen</u>	Er zijn 33.038 aanvragen toegekend, 345 miljoen euro is uitbetaald. Totaalbedrag toegekend 443 miljoen euro.
Belastinguitstel	<u>T/m 11 oktober:</u> <u>204.876 debiteuren</u>	De omvang van de uitgestelde belastingen is <u>11 miljard euro</u> .
BMKB-C BKMBL-C GO-C KKC (Kleine Kredieten Corona GarantieRegeling)	<u>T/m 1 sept:</u> Het totaal aantal bedrijven dat gebruik maakt van de regelingen is ruim <u>6000</u>	BMKB-C: <u>858 miljoen</u> BKMBL-C: <u>144 miljoen</u> GO-C: <u>659 miljoen</u> KKC: <u>42 miljoen</u>

Gebruik gesloten noodmaatregelen

Maatregelen	Totaal Aantal	Toelichting
NOW1 & NOW2 (Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid)	T/m 4 september: 139.000 NOW1 toekenningen 63.000 NOW2 toekenningen	Het loket voor de NOW1 is sinds 5 juni gesloten: van de 148.000 aanvragen zijn er 139.000 goedgekeurd (9,9 miljard euro). Het loket voor de NOW2 is sinds 1 september gesloten. Van de 65.200 aanvragen zijn er 63.000 goedgekeurd. Zie volgende slide voor meer informatie.
TOGS (Tegemoetkoming ondernemers getroffen sectoren COVID-19)	T/m 19 augustus: <u>221.551 aanvragen</u>	Van alle aanvragen (links) zijn er 215.691 toegekend en 5688 afgewezen. Er zijn 172 aanvragen in behandeling. Het grootste aantal aanvragen komt van restaurants, haarverzorging en andere eetgelegenheden. Tot en met 19 aug is er <u>863 miljoen uitbetaald</u> .
TOFA (Tijdelijke overbruggingsregeling voor flexibele arbeidskrachten)	T/m 27 aug: <u>23.563 aanvragen</u>	Het loket is gesloten. Ongeveer de helft van de aanvragen (12.585) is afgewezen. Dit komt voornamelijk doordat mensen te weinig hebben verdiend in februari of teveel in april en daarmee niet voldoen aan de voorwaarden
Regeling cultuursector		Verdeeld over verschillende instellingen waarbij het grootste deel gaat naar al gesubsidieerde producerende instellingen, een monumentenlening en de regionale instellingen. Totaalbedrag 300 miljoen euro beschikbaar gesteld en uitgekeerd.
Regeling landbouw: Sierteelt, voedingsindustrie en fritesaardappelen	T/m 24 aug: Sierteelt/ voedingstuinbouw: 1622 aanvragen Fritesaardappelen: 1199 aanvragen	<u>Sierteelt/voedingstuinbouw:</u> Toegekend: 200 miljoen (v.d. 600 miljoen) <u>Fritesaardappelen:</u> Toegekend: 54,3 miljoen (v.d. 50 miljoen)

Vergelijking NOW1 en NOW2

- De **NOW1 had een groter bereik dan de NOW2**, zowel in aantal toekenningen als in het aantal bereikte werknemers en in (voorgeschoten) subsidie.
- De **sectoren** met het grootste aantal toekenningen zijn tussen de NOW1 en NOW2 voor alle sectoren **vergelijkbaar**. Dit aantal is alleen in de sector detailhandel ver teruggelopen (250 duizend in NOW1, 70 duizend in NOW2). Rechts zijn de sectoren te zien met het hoogste aantal bereikte werknemers.
- Ook de verdeling van de subsidie over **verschillende groottes van bedrijven is vergelijkbaar**.

	NOW1	NOW2
Aanvragen	148.335	65.203
Toekenningen	139.399	63.088
Afwijzingen	8.963	2.041
Werknemers	2.650.000	1.330.000
Totaal voorschotten	€7.900.000.000	€2.140.000.000
Subsidiebedrag*	€9.880.000.000	€5.340.000.000

Aantal werknemers	NOW1	NOW2
Overige commerciële dienstverlening	410.000	220.000
Horeca en catering	390.000	230.000
Uitzendbedrijven	400.000	195.000

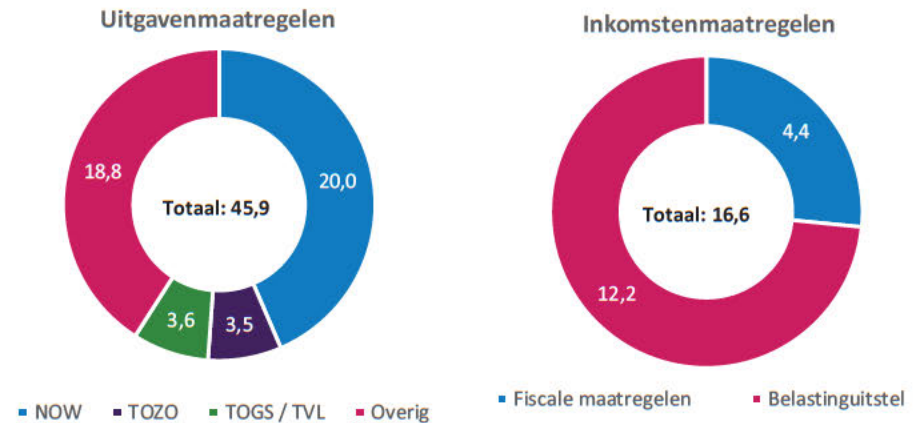
% toekenningen	NOW1	NOW2
Tot en met 50 werknemers	45%	45%
51 tot 250 werknemers	25%	25,3%
Meer dan 250 werknemers	30%	29,7%

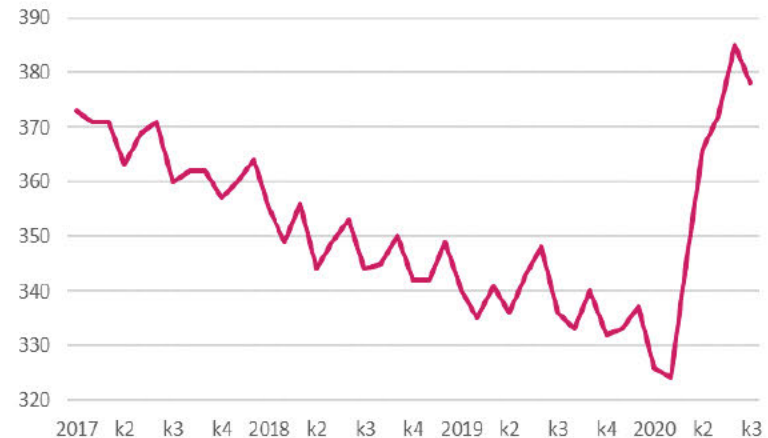
5. Stand overheidsfinanciën historisch tekort, oplopende schuld

- We stevenen dit jaar af op een **historisch begrotingstekort van €56,3 miljard in 2020**, oftewel 7,2% bbp. De overheidsschuld loopt daardoor op van 48,8% tot 59,1%. Tussen februari en juli is de schuld al met €54 miljard opgelopen (bron: CBS).
- Deze verslechtering is het gevolg van de sterke economische neergang die doorwerkt in lagere belastinginkomsten (-23 miljard euro) en hogere uitgaven aan WW en Bijstand (1 miljard euro). Daarnaast zorgen de noodmaatregelen corona voor een verslechtering van 33 miljard in 2020.
- **Het houdbaarheidstekort is fors opgelopen, van -0,8% bbp in maart tot -3% bbp.** Dit komt neer op een houdbaarheidstekort van 28 miljard euro. 90% van de verslechtering van het houdbaarheidssaldo komt door de verslechtering van het primaire saldo in 2025, een gevolg van het lagere bbp-niveau door de coronacrisis (4% onder groeipad pre-corona) en de daarmee gepaard gaande val in de belastinginkomsten.

Omvang noodmaatregelen in miljard

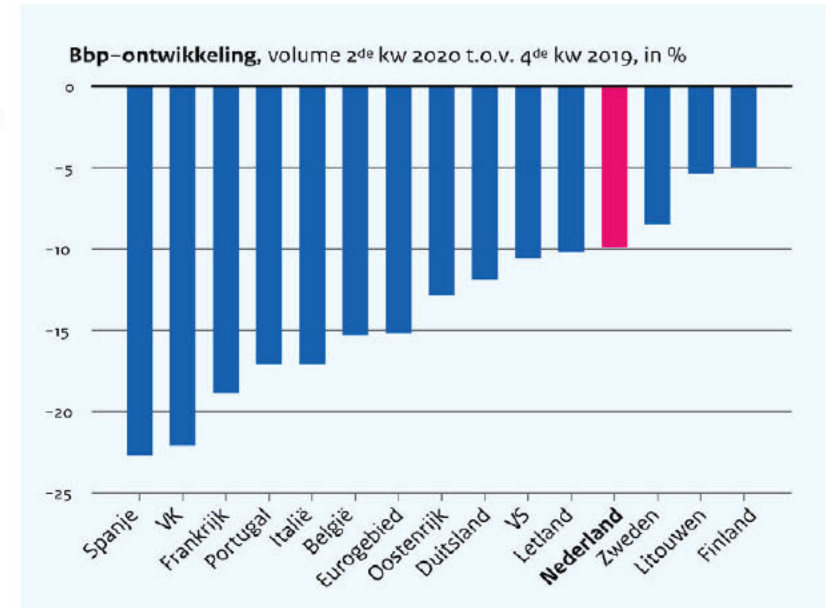
Ontwikkeling overheidsschuld in miljard

Internationaal – economische ontwikkelingen

- **Bbp-realisaties 2de kwartaal:** Spanje (-22,1%), Frankrijk (-19,0%), Italië (-17,3%), Portugal (-16,5%), België (-14,5%), Oostenrijk (-13,3%), Duitsland (-11,7%). Bron: [Eurostat](#).
- **De OESO** verwacht dat het mondiaal bbp in 2020 daalt met 4,5% en vervolgens in 2021 met 5,0% toeneemt. Voor 2020 is dit een opwaartse herziening met 1,5%-punt. De sterkste opwaartse herzieningen zijn voor **China**, met 4,4%-punt tot **+1,8%**, en voor de **VS**, met 3,5%-punt tot **-3,8%**. De bbp-raming voor het **eurogebied** is opwaarts herzien met 1,2%-punt tot **-7,9%**.
- **VS:** het herstel op de arbeidsmarkt is in september afgezwakt. De werkgelegenheid nam toe met 0,7 mln personen, tegen 1,5 mln in augustus; de werkgelegenheid in september is 7% lager dan in februari. De werkloosheid daalde tot 7,9% van de beroepsbevolking, van 8,4% in augustus en 10,2% in juli; de werkloosheid is daarmee 4,4%-punt hoger dan februari.
- **Herstel eurozone blijft precair en onevenwichtig.** De inkoopmanagersindex (composite PMI) voor het eurogebied daalde deze maand 1,6 punten naar 50,1 en viel daarmee tegen (marktverwachting: 51,9, >50 = groei). Uiteenlopende onderliggende trends wijzen naar een onevenwichtig herstel: alhoewel de PMI voor de productiesector 1,8 punten steeg (naar 53,7) daalde de dienstensector PMI 2,9 punten (47,6).

PMI; < 50 duidt op krimp

	apr	mei	jun	jul	aug	sep
Eurozone	13,6	31,9	48,5	54,9	51,9	50,1
VS	27	37	47,9	50,3	54,6	54,4
Japan	25,8	27,8	40,8	44,9	45,2	45,5
VK	13,8	30	47,7	57,0	60,3	55,7
Duitsland	17,4	32,3	47,6	55,3	54,4	53,7
Frankrijk	11,1	32,1	51,7	57,3	51,6	48,5

Internationaal – economische ontwikkelingen

- **Spanje en Frankrijk besloten om hun hoofdsteden Madrid en Parijs verscherpte maatregelen op te leggen.** Het tegengaan van sociale contacten is daarbij leidend. Omdat Madrid en Parijs de economische centra van Spanje en Frankrijk zijn mag aangenomen worden dat dit het economische herstel onder druk zal zetten.
- > **De PMIs van september wijzen niet op een sterk doorzettend herstel.** In de Eurozone is er sprake van stilstand, Japan krimpt nog steeds en eigenlijk laat alleen de VS een redelijke groei zien. In het algemeen zijn de ondernemers in de VS optimistischer dan hun collega's in Europa of Japan. Zie de tabel hieronder.
 - **Opvallend zijn de slechte cijfers voor de dienstensectoren.** In Europa wijzen de cijfers op krimp. Vooral Frankrijk laat slechte cijfers zien. Maar ook in Duitsland zijn de vooruitzichten in de dienstensectoren minder goed. Ondernemers geven aan dat de orderpositie niet beter geworden is en zien de komende maanden met zorg tegemoet. Een tweede ronde COVID-19 werpt hier zijn schaduw vooruit.
 - **Dat geldt niet voor de industriële sectoren.** Deze laat juist een verbetering zien, vooral in Duitsland, maar ook in Frankrijk. De vooruitzichten wijzen ook op groei. Maar de betere uitkomsten voor de industriële sectoren zijn onvoldoende om de teruggang in de veel grotere dienstensectoren op te vangen.

	Diensten			Industrie			totaal		
	Juli	augustus	september	juli	aug	sept	Juli	aug	sept
VS	50,0	55,0	54,6	51,7	52,7	53,3	50,3	54,6	54,4
Japan	45,4	45,0	45,6	43,9	45,8	45,2	44,9	45,2	45,5
Eurozone , wv	54,7	50,5	47,6	55,7	55,6	56,8	54,6	51,9	50,1
- Duitsland	55,6	52,5	49,1	54,7	57,7	62,2	55,3	54,4	53,7
- Frankrijk	57,3	51,5	47,5	57,0	52,3	53,0	57,3	51,6	48,5

Bron: IHS Markit

Caribische delen van het Koninkrijk (d.d. 11-10)

Maximaal controleren (incl. zorg kwetsbare personen)	Bonaire	St. Eustatius	Saba	Curaçao	Aruba	Sint Maarten
Aantal positief geteste mensen totaal (sinds vorige week)	131(+18)	14 (+1)	5 (+0)	583(+131)	4194 (+115)	710(+31)
Aantal actieve besmettingen	38	4	0	267	393	66
Aantal ziekenhuisopnamen actueel (cumulatief)	2 (7)	0	0 (1)	2 (11)	10 (104)	2 (31*1)
Aantal patiënten op IC actueel (cumulatief)	0 (2)	n.v.t	0 (0)	1 (3)	4 (19)	0 (17*)
Aantal patiënten overleden totaal (sinds vorige week)	2	0	0	1	33 (+2)	22
Beschikbaarheid IC bedden voor Corona						
Beschikbaarheid zorgpersoneel						
Beschikbaarheid hulpmiddelen						
Testcapaciteit						
Continuïteit acute zorg in de regio						
Interinsulair patiëntenvervoer						